



Kirkkohallituksen yleiskirje nro 18/2021

6.5.2021

Seurakuntien toiminnan ja palvelujen maksullisuus

Seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä pohditaan yhä enemmän toiminnan ja palvelujen mahdollista maksullisuutta. Kirkon ollessa julkisyhteisö on ollut osittain epäselvää, mihin palveluihin maksullisuus voidaan liittää. Kysymys on ollut pohdinnassa erityisesti kirkon perheneuvonnan asiakasmaksuihin liittyen. Kirkkohallituksen virastokollegio asetti 20.5.2020 seurakuntien toiminnan ja palvelujen maksullisuutta selvittävän työryhmän ajalle 25.5.–31.12.2020. [Työryhmän mietintö](#) käsiteltiin virastokollegiossa 4.2.2021.

Seurakunnan maksuton toiminta ja palvelut

Seurakunnan perustyötä ovat esimerkiksi jumalanpalvelukset ja messut, diakonia, perheneuvonta, sairaalasielunhoito sekä kasvatus- ja perhetyö. Kirkon perustyöksi mainitut jumalanpalvelukset, messut ja diakonia ovat kirkon pakollisia lakisääteisiä tehtäviä, joista perittävistä maksuista on säädettävä lailla. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista asiakasmaksujen perimistä näihin liittyen.

Sairaalasielunhoito ja perheneuvonta ovat kirkolle vapaaehtoisia toimintamuotoja ja tehtäviä, mutta ne ovat osa sielunhoitoa, eikä niistä siksi ole perustetta periä asiakasmaksuja. Myöskään kunnat eivät voi periä asiakasmaksuja kasvatus- ja perheneuvonnasta. Edellä mainituista syistä johtuen kirkon perheneuvonnasta ei voida periä asiakasmaksuja.

Seurakunnan toiminta ja palvelut, joista voidaan periä asiakasmaksua

Seurakuntien kerhot, leirit ja retket ovat seurakunnan yleiseen toimialaan liittyvää, ilman lakisääteistä velvoitetta järjestettävää toimintaa. Niihin osallistuvilta perittävät maksut perustuvat sopimukseen eli ovat yksityisoikeudellisia. Sama koskee tilojen käytöstä perittäviä maksuja. Niiden perusteita ei ole tarvetta säännellä lailla. Eri seurakunnilla voi perustellusti olla erisuuruisia maksuja. Seurakunnan yleishyödyllisen luonteen vuoksi maksuilla lähtökohtaisesti katetaan kustannuksia eikä tavoitella voittoa. Maksuilla voidaan kuitenkin välittömien kustannusten lisäksi kattaa myös pääomakustannuksia ja varautua tuleviin investointeihin.

Lakisääteisistä tehtävistä perittävien maksujen on oltava samansuuruisia riippumatta siitä, onko maksaja kirkon jäsen vai ei. Yhdenvertaisuuslain mukaan julkisen tehtävän hoidossa erilaisen kohtelun oikeuttamisesta on säädettävä lailla. Hautaustoimilain 6 §:n mukaan hautausmaksujen perusteiden tulee olla samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuksi seurakunnan tai seurakuntayhtymän hautausmaalle. Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi kuitenkin myöntää kokonaan tai osittain vapautuksen 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista maksuista, jos vainaja on ollut rintamaveteraani, tai siihen rinnastettavasta syystä. Maksuvapautus voi koskea myös edellä tarkoitettun henkilön puolisoa.

Yksityisoikeudellisten palvelujen maksut voivat olla eri suuruisia seurakunnan kirkollisveroa maksavalle jäsenelle kuin muille. He eivät ole tältä osin yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaisessa vertailukelpoisessa tilanteessa. Seurakunnan jäsenet rahoittavat maksamillaan veroilla seurakunnan toimintaa ja palveluja.

Kilpailuoikeudellisia huomioita kirkosta palvelujen tuottajana

Työryhmä selvitti palveluihin liittyviä kilpailuoikeudellisia kysymyksiä yhteistyössä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa. Kansallinen kilpailuneutraaliteettisääntely ei sovellu evankelis-luterilaiseen kirkkoon tai sen seurakuntiin. EU:n valtioneukisääntely tietyin soveltamisedellytyksin sen sijaan soveltuu myös kirkon taloudelliseen toimintaan. Taloudellista toimintaa on palvelujen

tarjoaminen markkinoilla. Sen sijaan kirkon perustehtävän toteuttaminen on luonteeltaan muuta kuin taloudellista toimintaa. Kirkon tai seurakunnan toiminta onkin yleensä ns. ei-taloudellista toimintaa. Mikäli palveluja järjestetään laajamittaisesti, tulee kilpailuneutraaliteettiasioihin kiinnittää erityistä huomiota.

[Kirkko ja julkiset palvelut](#)-mietinnössä on käsitelty seurakunnan tuottaman palvelun kilpailuoikeudellista näkökulmaa. Mietinnön mukaan ”palvelujen tuottajana kirkko joutuu kysymään, onko se reilu toimija markkinoilla. Kirkko on julkisoikeudellinen yhteisö ja kerää jäseniltään veroa. Periaatteessa kirkko voisi laittaa jäseniltään keräämiä tuloja palvelujen tuottamiseen tai niiden tukipalveluihin, mikäli toiminta toteuttaa kirkon tehtävää.” Mietinnön toimenpidesuositukseksi esitettiin, että seurakuntien osallistuessa varsinaiseen ja laajamittaiseen julkisten palvelujen tuotantoon toiminta on syytä organisoida järjestön, säätiön tai yhtiön muotoon. Seurakunnalla on tällöin tärkeä rooli taustayhteisönä, jolloin seurakunnan hallinnon osaamista omistaja-, osallisuus- ja vaikuttajatoimissa tulee vahvistaa. Selvityksessä todetaan lisäksi, että mikäli seurakunta lähtee julkisten palvelujen tuottamiseen, perimmäisen perusteen tulee olla, miten toiminta toteuttaa tai edistää kirkon tehtävää.

Kirkkohallitus

Pekka Huokuna

Petri Määttä

ISSN 1797-0326